

Conclusie van het Openbaar Ministerie in de  
zaak 83/3 in zake de samenwerkende vennootschap  
Valois Vacances et Loisirs tegen de naamloze  
vennootschap Edel Bureau Elit

---

Het geschil tussen gedingvoerende partijen heeft betrekking op handelingen die zowel door de ene als door de andere partij als daden van ongeoorloofde mededinging worden beschouwd. Partij Valois verkreeg de veroordeling van partij Edel Bureau Elit tot staking van de daden die zij haar ten laste legt en tot betaling van een dwangsom van 50.000 fr. voor elke nieuwe handeling die in weerwil van het bevel tot staking wordt verricht. Ook partij Edel Bureau Elit had het bevel tot staking gevorderd van handelingen die zij als strijdig met eerlijk handelsgebruik beschouwde, alsmede de veroordeling van partij Valois toteen tot voorbeeld strekkende maatregel waaronder werd verstaan de betaling van een dwangsom waarvan zij het bedrag niet had vastgesteld, doch ter beoordeling van de rechter had gelaten.

Bij vonnis van 27 mei 1983 verzocht de Rechtbank van Koophandel te Brussel het Benelux-Gerechtshof om het bepaalde in de Eenvormige Beneluxwet betreffende de dwangsom, dat met artikel 1385 bis van het Gerechtelijk Wetboek overeenstemt, uit te leggen en te bepalen of de partij die de veroordeling tot betaling van een dwangsom vordert, op grond van die tekst verplicht is het bedrag en de voorwaarden ervan vast te stellen dan wel of bedoelde partij haar vordering in de meest algemene bewoordingen kan formuleren zonder dat zij daarbij bedrag of voorwaarden vaststelt, en aan de rechter bijgevolg een zeer ruime beoordelingsbevoegdheid overlaat.

Het is buiten kijf dat de dwangsom slechts op vordering van de partij kan worden opgelegd. De rechter kan haar derhalve niet ambtshalve uitspreken. In dit opzicht is de wettekst formeel. Evenmin bestaan er op dit punt uiteenlopende opvattingen in de doctrine (1).

---

(1) Memorie van Toelichting Belgische wet, Doc. Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1977-78, nr. 353/1, blz. 16 en verslag van M. Storme, zitting 1979, nr. 177, blz. 9 ; Moreau-Margrève, Ann.fac.dr.Un.Liège, 1982, blz. 20 ; Malengreau, Rev. gén. Ass. Resp., 1981, nr. 10348 ; Van Opstal, Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, j. 1961-1962, blz. 135, nr. 2.2.5 ; Van Mullem, J.T., 1977, blz. 40.

Ten opzichte van het geval waarin de vorderende partij zelf het bedrag en de voorwaarden van de dwangsom heeft vastgesteld, is men het er ook over eens dat de rechter volledig de vrije hand moet worden gelaten om de dwangsom op een lager bedrag vast te stellen en andere voorwaarden te bepalen (1).

De meningen lopen blijkbaar wel uiteen t.a.v. de mogelijkheid voor de rechter om de dwangsom op een hoger bedrag vast te stellen dan door vorderende partij is voorgesteld (2). Sommigen zijn namelijk van oordeel dat de rechter met die ambtshalve verhoging "ultra petita" uitspraak zou doen.

Volgens Mevr. Moreau-Margrève zijn commentatoren de mening toegedaan dat "le principe dispositif suppose la précision". Deze auteur geeft evenwel geen referenties op (3).

Evenals Mevr. Moreau-Margrève menen wij dat het argument van belang ontbloot is.

Het "beschikkingsbeginsel" verplicht de partij er niet toe haar vordering nauwkeurig te omschrijven. Dat beginsel behelst enkel dat door de partij vrij over de vordering mag worden beschikt.

Zo de vordering onnauwkeurig is, kan daar hooguit een "exceptio obscuri libelli" uit worden afgeleid.

---

(1) Ballon, R.W., 1979-1980, kol. 2021 ; Van Opstal , t.a.p., blz. 135, 2.2.5.

(2) Moreau-Margrève, t.a.p., blz. 63 ; Van Opstal , t.a.p., blz. 135, 2.2.5.

(3) Moreau-Margrève, t.a.p., blz. 63.

Maar is de vordering onnauwkeurig ?

Overeenkomstig artikel 1385 bis van het Ger. W. verzoekt partij de rechter om aan zijn beslissing een dwangsom te verbinden, d.i. een maatregel die de wederpartij ertoe moet aansporen de beslissing uit te voeren.

Waarom zou zij daaromtrent meer bijzonderheden moeten geven ? De wet bevat evenmin een nauwkeurige aanwijzing over de maatregelen die daartoe kunnen worden genomen. In dat verband laat zij de rechter de vrije hand (1). Om welke reden zou partij bijgevolg verplicht zijn het bedrag en de voorwaarden van de dwangsom vast te stellen ? Te meer daar het zo schijnt te zijn dat indien zij haar eis preciseert, de rechter niet gehouden is zich naar die precisering te voegen.

In casu werpt partij Valois tegen dat de wijze van aanpak van partij Edel Bureau Elit ten gevolge heeft dat de rechten van de verdediging niet worden geëerbiedigd, aangezien de partij tegen wie de vordering is gericht niet in staat is de gevorderde maatregel aan te vechten.

Als dat zo was, zou daaruit moeten worden geconcludeerd dat ook de rechter, alvorens een andere dwangsom op te leggen dan door partij is voorgesteld, eerst de debatten moet heropenen om partijen in de gelegenheid te stellen hun middelen ter zake te doen gelden.

---

(1) Luidens de Memorie van Toelichting bij de Belgische wet moet de hoogte van de dwangsom worden vastgesteld al naar de aard en omstandigheden van het geval, in het bijzonder ook de financiële toestand en het gedrag van de schuldenaar en eventueel het bestaan van een boetebeding (zie not. Memorie van Toelichting, t.a.p., blz. 19).

Zulk een oplossing is in strijd met de geest van de wet. De partij waartegen de dwangsom wordt gevorderd, kan daartegen principieel verweer voeren, doch wanneer de oplegging van de dwangsom eenmaal aangenomen of beslist is, doen de voorwaarden van die maatregel er weinig toe, nu het een voorwaardelijke veroordeling betreft. Indien de partij het vonnis ten principale uitvoert, zal die veroordeling aan haar niet worden voltrokken. De ernst van de maatregel blijft zonder gevolg, in zoverre het vonnis wordt uitgevoerd. De maatregel sorteert trouwens slechts effect voor zover hij de partij ertoe brengt ervan af te zien de hoofdveroordeling niet na te komen.

Bijgevolg is het begrijpelijk dat de wet de rechter volledig de vrije hand laat bij de beoordeling van de maatregel die hij aan de veroordeling verbindt.

De partij die er mee volstaat de veroordeling van de wederpartij tot betaling van een dwangsom te vorderen, hoeft derhalve geen nadere bijzonderheden dienaangaande te verstrekken. Haar kan niet ten laste worden gelegd, dat haar aldus geformuleerde eis onnauwkeurig zou zijn (*exceptio obscuri libelli*).

Om diezelfde reden zijn wij ook van mening, dat de rechter een zwaardere dan de door partij voorgestelde maatregel zou kunnen bevelen, wanneer die partij de voorwaarden van de gevorderde dwangsom nader heeft bepaald. Het gaat hier immers enkel om een aanwijzing, een voorstel, een suggestie harerzijds, waardoor het werk van de rechter wordt vergemakkelijkt, doch waaraan deze niet gebonden is. Het is niet

omdat de rechter een stringentere maatregel beveelt, dat hij "ultra petita" uitspraak doet. Hij overschrijdt zijn bevoegdheid niet, aangezien hij binnen de grenzen van de vordering blijft (1).

Tot besluit zijn wij van oordeel, dat de gestelde vraag als volgt dient te worden beantwoord :

De bewoordingen "op vordering van een der partijen" uit het bepaalde in de Eenvormige Beneluxwet betreffende de dwangsom dat met artikel 1385 bis van het Belgische Ger. W. overeenstemt, hebben niet ten gevolge, dat genoemde partij verplicht is het bedrag en de voorwaarden ervan vast te stellen.

3.1.1984

E. KRINGS

---

(1) Storme, T.P.R., 1980, blz. 237